

9. Паныков, А.М., Хохлов, Д.А. *Лабиринты стратегии. 8К* – М.: ООО «Манн, Иванов и Фербер», 2016. – 142 с.

References

1. Borodin, A.I. *Sostav i struktura organizacionno-ehkonomicheskogo mekhanizma strategicheskogo razvitiya predpriyatiya [Composition and structure of the organizational and economic mechanism of the strategic development of the enterprise]* // *Izvestiya Tomskogo politekhnicheskogo universiteta*. – 2013. – Т. 306 – 387 s.
2. Abalkin, L.I. *Izbrannye trudy. Na puti k reforme. Hozyaj-stvennyj mekhanizm razvitogo socialisticheskogo obshchestva. Novyj tip ehkonomicheskogo myshleniya. Perestrojka: puti i problem [On the road to reform. Economic mechanism of a developed socialist society. A new type of economic thinking. Restructuring: pathways and problems]*. – V 4-h tt. T. II. – М.: EHkonomika, 2000. – 267 s.
3. *Sovremennyy strategicheskij analiz: uchebnoe posobie [Contemporary strategic analysis : study guide]* / E.YU. Kuznecova [i dr.] ; pod red. prof., d-ra ehkon. nauk E.YU. Kuznecova.– Ekaterinburg : Izd-vo Ural. un-ta, 2016.– 131 s.
4. URL: <http://www.nobelprize.org>; <http://www.nobel-winners.com/Economics/>; <http://n-t.ru/nl/ek/>.
5. Izmalkov, S.B., Sonin, K.I., YUdkevich, M.M. *Teoriya ehkonomicheskikh mekhaniz-mov (Nobelevskaya premiya po ehkonomike 2007 g.) [The theory of economic mechanisms (Nobel prize in Economics in 2007 g)]* // *Voprosy ehkonomiki*. – 2008. – № 1. – С. 4–26.
6. Slepov, V.A., Burlachkov, V.K., Ordov, K.V. *O teorii ehkonomicheskikh mekhaniz-mov [On the theory of economic mechanisms]* // *Finansy i kredit*. – 2011. – № 24. – С. 2–8.
7. Grant, R.M. *Sovremennyy ehkonomicheskij analiz [Modern economic analysis]*. – 7-e izd./ Per. s angl. – SPb.: Piter, 2016 – 511s. – (Seriya «Klassika MBA»).
8. Arzumanyan, R. *Strategicheskij analiz i instrumenty strategii [Strategic analysis and strategy tools]* / R. Arzuma-nyan. – Erevan : NOF «Noravank», 2016. – 328 s.
9. Pan'kov, A.M., Hohlov, D.A. *Labirinty strategii. 8K [The maze strategy. 8K]* – М.: ООО «Манн, Ива-нов i Ferber», 2016. – 142 s.

Данные об авторах

Корсак Марина Михайловна, кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры экономики и организации предприятий АПК Белорусского государственного аграрного технического университета (БГАТУ) 220012, г. Минск, просп. Независимости 99
e-mail: Korsak22948@yandex.ru

Сурдо Андрей Павлович, аспирант кафедры банковской экономики, Экономического факультета Белорусского государственного университета (БГУ) 220030, г. Минск, просп. Независимости 4
e-mail: surdo.a@gmail.com

DATA ABOUT THE AUTHORS

Korsak Marina Mikhailovna, Associate Professor, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Economics and Agribusiness Organization of the Belarusian State Agrarian Technical University (BGATU) 220012, Minsk, prosp. Independence 99
e-mail: Korsak22948@yandex.ru

Surdo Andrey Pavlovich, post-graduate student of the Department of Banking Economics, Faculty of Economics of the Belarusian State University (BSU), Master of Economics: 220030, Minsk, prosp. Independence 4
e-mail: surdo.a@gmail.com

Удк 332.1(477.41)

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Костик Є.П.

Предметом дослідження є: соціальний сектор економіки; підприємництво та інвестиційна діяльність; реальний сектор економіки; зовнішньоекономічна діяльність та фінансові ресурси Київської області.

Мета наукового дослідження полягає у вивченні теоретичних засад та проведенні аналізу соціально-економічного розвитку регіону (на прикладі Київської області).

Методи дослідження. Для уточнення понятійного апарату, визначення змісту процесу оцінки, обґрунтування критеріїв і системи показників, класифікації напрямків і методів оцінки, застосовано методи абстракції, аналізу та синтезу, систематизації та узагальнення.

Методологія проведення роботи. У процесі дослідження означеної проблематики були взяті за основу: основні положення економічної теорії в галузі регіональної економіки, статистичні дані

офіційних органів влади, Стратегія розвитку малого та середнього підприємництва Київської області до 2020 р., Програма соціально-економічного та культурного розвитку Київської області на 2018 р., праці вітчизняних та зарубіжних учених і практиків в означеній сфері.

Результати роботи. Основний науковий результат дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та аналізі соціально-економічного розвитку регіону (на прикладі Київської області).

Галузь застосування результатів. Результати даного дослідження можуть бути застосовані у сфері вивчення проблем розміщення продуктивних сил та регіональної економіки.

Висновки. Слід зазначити, що головними напрямками розвитку Київської області, на подальшу перспективу повинно стати формування соціально орієнтованої ринкової економіки, перехід на інноваційний шлях розвитку на основі раціонального використання інтелектуального потенціалу та залучення інвестиційних ресурсів, збільшення ефективності традиційних галузей господарства, розвиток енергетичної, транспортної, телекомунікаційної, соціальної інфраструктурних мереж, посилення інтегрованості внутрішнього ринку. Відчутно простежується прагнення області до «самодостатності», проте ця мета досягається за рахунок посилення конкуренції між регіонами, а відтак є потреба у виробленні інструментарію для відновлення мультиплікативного ефекту від співпраці і кооперації всередині країни. Реалізація цих напрямів сприятиме суспільному піднесенню Київської області, підвищенню її конкурентоспроможності як особливого суб'єкта господарювання.

Ключові слова: економіка регіонів, регіональний розвиток, Київська область, соціально-економічний розвиток, чисельність населення в області, безробіття, зайнятість, попит на робочу силу, зростання розміру середньомісячної заробітної плати, індекс реальної заробітної плати, загальна чисельність пенсіонерів, середній розмір пенсії, житлово-комунальна галузь, ефективне використання паливно-енергетичних ресурсів, заклади освіти в області, науково-технічна та інноваційна діяльність, заклади охорони здоров'я, розвиток малого та середнього підприємництва, обсяг реалізованої продукції, податкові надходження, капітальні інвестиції, галузі промисловості, виробництво валової продукції сільськогосподарства Київщини, пасажирські та вантажні перевезення, споживчий ринок області, активізація транскордонного економічного співробітництва.

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНА (НА ПРИМЕРЕ КИЕВСКОЙ ОБЛАСТИ)

Костик Е.П.

Предметом исследования являются: социальный сектор экономики; предпринимательство и инвестиционная деятельность; реальный сектор экономики; внешнеэкономическая деятельность и финансовые ресурсы Киевской области.

Цель научного исследования заключается в изучении теоретических основ и проведении анализа социально-экономического развития региона (на примере Киевской области).

Методы исследования. Для уточнения категориального аппарата, определения содержания процесса оценки, обоснования критериев и системы показателей, классификации направлений и методов оценки, применены методы абстракции, анализа и синтеза, систематизации и обобщения.

Методология проведения работы. В процессе исследования обозначенной проблематики были взяты за основу: основные положения экономической теории в области региональной экономики, статистические данные официальных органов власти, Стратегия развития малого и среднего предпринимательства Киевской области в 2020, Программа социально-экономического и культурного развития Киевской области на 2018 г., труды отечественных и зарубежных ученых и практиков в указанной сфере.

Результаты работы. Основной научный результат исследования заключается в теоретическом обосновании и анализе социально-экономического развития региона (на примере Киевской области).

Область применения результатов. Результаты данного исследования могут быть применены в области изучения проблем размещения производительных сил и региональной экономики.

Выводы. Следует отметить, что главными направлениями развития Киевской области, на дальнейшую перспективу должно стать формирование социально ориентированной рыночной экономики, переход на инновационный путь развития на основе рационального использования интеллектуального потенциала и привлечения инвестиционных ресурсов, повышение эффективности традиционных отраслей хозяйства, развитие энергетической, транспортной, телекоммуникационной, социальной инфраструктурных сетей, усиление интегрированности внутреннего рынка. Ощутимо прослеживается стремление области к «самодостаточности», однако эта цель достигается за счет усиления конкуренции между регионами, а затем потребность в выработке инструментария для восстановления мультипликативного эффекта от сотрудничества и кооперации внутри страны. Реализация этих направлений будет способствовать общественному подъему Киевской области, повышению ее конкурентоспособности как особого субъекта хозяйствования.

Ключевые слова: экономика регионов, региональное развитие, Киевская область, социально-экономическое развитие, численность населения в области, безработица, занятость, спрос на рабочую силу, рост размера среднемесячной заработной платы, индекс реальной заработной платы,

общая численность пенсионеров, средний размер пенсии, жилищно-коммунальная отрасль, эффективное использование топливно-энергетических ресурсов, учебные заведения в области, научно-техническая и инновационная деятельность, учреждения здравоохранения, развитие малого и среднего предпринимательства, объем реализованной продукции, налоговые поступления, капитальные инвестиции, отрасли промышленности, производство валовой продукции сельского хозяйства Киевщины, пассажирские и грузовые перевозки, потребительский рынок области, активизация трансграничного экономического сотрудничества.

MODERN TRENDS OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE REGION: THE CASE OF KYIV REGION

Kostyk Ye.P.

The subject of the study is the social sector of the economy; entrepreneurship and investment activity; real sector of the economy; foreign economic activity and financial resources of Kyiv region.

The purpose of this paper is to study theoretical foundations and to conduct an analysis of socio-economic development of Kyiv region.

Research methods. The author applies the methods of abstraction, analysis and synthesis, systematization and generalization to clarify the conceptual apparatus, to determine the content of the evaluation process, to substantiate the criteria and the system of indicators, the classification of directions and methods of evaluation.

Methodology of scientific research. The present study is based on the main principles of economic theory in the field of regional economy, statistical data of official authorities, Strategy for the development of small and medium enterprises of Kiev region by 2020, Program of socio-economic and cultural development of Kyiv region in 2018, the works of domestic and foreign researchers and experts in this area.

Results of the study are the theoretical justifying and analysis of the socio-economic development of the region (Kyiv region).

Practical implications. The results of the present study can be used in the study of the issues of the placement of productive forces and the regional economy.

Conclusions. It should be noted that the priority tasks of development of Kyiv region in future must be the development of the socially oriented market economy, the transition to an innovative way of development on the basis of rational use of intellectual potential and attraction of investment resources, increase of efficiency of traditional economy, development of energy, transport, telecommunication, social infrastructure networks, strengthening the integration of the internal market. The region's desire to «self-sufficiency» is perceptibly traced, but this aim is achieved through increased competition between regions, and therefore there is a need to develop tools to restore the multiplier effect of cooperation and cooperation within the country. The implementation of these areas will contribute to the social upsurge of Kiev region and increase its competitiveness as a special subject of economic activity.

Key words: regional economics, regional development, Kyiv region, socio-economic development, population in the region, unemployment, employment, labour demand, the average monthly wage growth, real wage index, total number of pensioners, average pension, housing and utilities sector, efficient use of fuel and energy resources, educational institutions in the region, scientific and technical and innovation activities, health care facilities, development of small and medium enterprises, sales volume, tax revenues, capital investment, industry fields, gross agriculture output of Kyiv region, passenger and freight transportation, consumer market of the region, enhance trans border economic cooperation.

Постановка проблеми. Економічні перетворення в Україні, які супроводжуються постійною соціально-економічною та політично-законодавчою нестабільністю, нарощуванням кризових явищ, дисбалансом і диспропорціями в регіональному розвитку, вимагають розробки конкретних заходів у рамках реалізації соціально-економічних реформ розвитку регіонів. Це дасть, на думку В.В. Томарева-Патлахова, змогу створити базис для регіонального розвитку, реалізувати його стратегічні цілі. На сучасному етапі соціально-економічних реформ в Україні формування ефективних й унікальних моделей розвитку регіонів стає стратегічним завданням всіх інститутів влади. Управління ним у контексті економічних реформ для підвищення конкурентоспроможності національної економіки має відповідати основним базисам і принципам Державної стратегії регіонального розвитку, яка є укрупненою моделлю реалізації загальнонаціональної мети щодо визначення цілей, наявних тенденцій і закономірностей розвитку, формування стратегічних пріоритетів у структурній, інвестиційній, інноваційній, соціальній політиці за регіонами, визначення етапів і механізмів їх реалізації [1, с. 76].

Ступінь дослідження проблеми. У низці досліджень розкрито ряд питань присвячені даній проблематиці, зокрема, цієї проблеми торкалися: В.В. Томарева-Патлахова, Т.П. Сисоєва, С.О. Джигалов, Н.М. Давиденко, М.П. Салтан, О.П. Крайник, Л.П. Дячевська, А.О. Михайличенко та ін. Так, Н.М. Давиденко досліджує оцінку інвестиційної привабливості регіону в умовах сучасних викликів, тоді, як М.П. Салтан, вивчає розвиток соціально-економічного потенціалу регіону в умовах транзитивної економіки. У свою чергу О.П. Крайник, вивчає систему механізмів регулювання регіонального економічного розвитку, а С.О. Джигалов розкриває систему оподаткування та її вплив на соціально-економічний розвиток і фінансове забезпечення регіону. Натомість, Л.П. Дячевська висвітлює соціально-економічний розвиток регіону з урахуванням геополітичного чинника (на прикладі Столичного економічного району України). Проте, незважаючи на

вагомість цих досліджень, залишаються не охопленими багато проблем, що постають у цій сфері, зокрема питання вивченні теоретичних засад та проведенні аналізу соціально-економічного розвитку за регіонами, особливо в умовах децентралізації, ці та інші питання потребують більшої деталізації. Актуальність цих проблем зумовила вибір теми наукового дослідження, визначила його мету та завдання.

Мета наукового дослідження полягає у вивченні теоретичних засад та проведенні аналізу соціально-економічного розвитку регіону (на прикладі Київської області). Відповідно до мети автор статті ставить наступні завдання: дослідити соціальний та реальний сектор економіки, підприємництво та фінансові ресурси, інвестиційну та зовнішньоекономічну діяльність регіону на прикладі Київської області.

Виклад основного матеріалу. На думку авторів аналітичної доповіді «Нова регіональна політика для нової України» Інституту суспільно-економічних досліджень, структура економік регіонів України має багатоступінчасту ґенезу, яка відображає складний історичний шлях, пройдений країною за останнє століття. Володіючи широким спектром природних ресурсів, включаючи багатий аграрний потенціал, потужним людським капіталом та маючи перспективне геостратегічне розташування, Україна досі не змогла належним чином скористатися цими можливостями для досягнення збалансованого розвитку, а фрагментарність використання наявного потенціалу супроводжувалася посиленням регіональних диспропорцій. Формування останніх відбувалося у три основних етапи.

По-перше, у спадок від радянського періоду Україні залишилася значна частка «традиційних» енергетико-екологоємних промислових галузей з незавершеним виробничим циклом, орієнтованих на випуск переважно низькотехнологічної продукції. Орієнтованість на динамічну індустріалізацію концентрувала економічне зростання у великих містах, прискорена урбанізація гальмувала сільський розвиток. Командно-адміністративна економіка сформувала міцну налаштованість переважної більшості населення на соціальний патерналізм, що, у свою чергу, обумовило високе навантаження економіки соціальними видатками.

По-друге, затяжний етап трансформаційної кризи призвів до загострення регіональних диспропорцій внаслідок «вимивання» аграрного населення та подальшого зростання економічної «ваги» міст, «заморожування» виробничої спеціалізації при руйнуванні основного капіталу в промисловості та старінні інфраструктури через тривалу інвестиційну кризу. Відбулося посилення екологічних ризиків, накопичення, особливо – в регіонах з депресивною економікою, тягаря соціальних проблем, необхідність вирішення яких дедалі більшою частиною лягала на плечі місцевих громад.

По-третє, системна криза 2013-2014 рр., посилена й подовжена розв'язаною Російською Федерацією «гібридною війною», окупацією Криму та відкритими бойовими діями на Сході України, внесла новий для національної економіки комплекс регіонально локалізованих проблем. Серед них – втрата частини територій та економічного потенціалу, фізичне руйнування частини інфраструктури та житла, вплив капіталів та працездатного населення, загальне посилення підприємницьких та інвестиційних ризиків навіть на віддалених від конфлікту територіях, значне міграційне навантаження інших регіонів з боку внутрішньо переміщених осіб [2, с. 7].

Під дією зазначених чинників склався специфічний регіональний економічний «ландшафт», який визначає особливості економічного розвитку регіонів на сучасному етапі.

1. Регіони демонструють різноспрямовані тенденції економічного розвитку. За однакових внутрішніх умов і зовнішньої кон'юнктури динаміка основних показників більшості регіонів має не лише різну інтенсивність, але й різний тренд. Це свідчить про посилення конкуренції регіонів за ресурси і ринки збуту. В таких умовах зростає зосередженість регіональних виробників на власних інтересах і послаблюється зацікавленість у налагодженні внутрішньої співпраці.

2. Промислове виробництво регіонів повернулось до екстенсивного типу зростання. Лідери за динамікою промисловості у 2016 р. (Кіровоградська, Миколаївська, Одеська області) забезпечили приріст виробництва за рахунок добувної промисловості. Основні індустріальні регіони (Дніпропетровська, Харківська, Донецька області) нарощують обсяги виробництва і постачання електроенергії, газу та води при досить помірних показниках у переробній промисловості.

3. Посилюється сировинна спеціалізація аграрного виробництва. 6,1% приросту у сільському господарстві забезпечено виключно за рахунок рослинництва, а також за рахунок тих регіонів, які забезпечують основний обсяг аграрної продукції (Вінницька, Житомирська, Хмельницька області). Натомість, регіони, які спеціалізуються на виробництві продукції тваринництва і переробці сировини (Черкаська, Херсонська, Полтавська, Дніпропетровська області), мають набагато менші темпи зростання. Тобто, аграрні виробники у регіонах більшою мірою орієнтуються не на глибоку переробку, а на ефект масштабу.

4. Триває переорієнтація регіональних експортерів з ринку РФ (і СНД) на інші країни. Посилюються торговельні зв'язки західних прикордонних регіонів з сусідніми країнами – членами ЄС (для Закарпатської, Львівської, Волинської областей частка товарообороту з ЄС сягає 70%). Одночасно з цим змінюється товарна структура експорту: зростає частка рослинної та продукції олійно-жирової промисловості; зменшується частка металургійної, хімічної та продукції машинобудування. Таким чином, регіони у освоєнні європейського ринку вимушені відходити на позиції цінової конкуренції, поступаючись інтересами товарної і географічної диверсифікації експорту.

5. Інвестиційна активність у регіонах корелює з промисловою динамікою. Лідерами за темпами приросту капітальних інвестицій у 2016 р. були Кіровоградська, Миколаївська та Одеська області. Крім цього, помітні поступові зрушення у структурі капіталовкладень на користь реального сектора.

6. Посилюються виклики щодо визначення економічної спеціалізації регіонів. Поступово зменшується роль індустріально-аграрних регіонів на користь переважно аграрних та переважно індустріальних. У центрі України сформувався кластер регіонів (Черкаська, Полтавська, Кіровоградська області), які поступаються більш спеціалізованим регіонам за темпами і за якістю розвитку. Це найперше відображається у стагнації ринку праці і найвищими рівнями зареєстрованого безробіття [1, с. 8-9].

Слід підкреслити, що зміна підходів до регіонального розвитку, що відбулась в Європі та зачепила Україну, спрямована на посилення ролі регіонів, органів публічної влади в регіонах та власному розвитку.

Київська область утворена 27 лютого 1932 р., займає площу 28,1 тис. км² (без Києва), що становить 4,7% площі країни. За розмірами території Київська область займає 8 місце серед інших регіонів України. Розташована у північній центральній частині України в басейні середньої течії Дніпра. На сході межує з Чернігівською, Полтавською областями, на південному сході та півдні – з Черкаською, на південному заході – з Вінницькою, на заході – з Житомирською областями, на півночі з Гомельською областю Республіки Білорусь Київська область [3, с. 127-128].

Київщина є столичним регіоном, у центрі території якого знаходиться м. Київ – столиця України, потужний політичний, діловий, індустріальний, науково-технічний, транспортний та культурний центр країни, пов'язаний з областю тісними комерційними і соціальними зв'язками. В адміністративному відношенні область поділяється на 25 районів, 13 міст обласного значення, 13 міст районного значення, 30 селищ міського типу, 605 сільських рад та 1126 сільських населених пунктів. Місто Київ, де розміщуються основні органи управління області, адміністративно до складу області не входить. Ще однією особливістю області є наявність у її складі міста Славутич, яке територіально знаходиться у Чернігівській області [4, с. 14].

Місце регіону в загальнодержавному територіальному поділі праці визначають його провідні галузі господарства – машинобудування, електроенергетика, легка промисловість, хімічна і нафтохімічна, харчова промисловість та агропромисловий комплекс. Крім цього, в області отримали розвиток деякі галузі лісової, деревообробної та целюлозно-паперової промисловості, промисловість будівельних матеріалів, борошномельно-круп'яна і комбікормова промисловість [3, с. 128].

З корисних копалин найбільше значення мають запаси будівельних матеріалів, а саме: родовища гранітів, гнейсів, цегельно-черепичної глини, мергелів, будівельних і кварцових пісків. Загалом область недостатньо забезпечена покладами основних корисних копалин.

За характером рельєфу територія області поділяється на три частини. Північна лежить у межах Поліської низовини, що являє собою заболочені моренно-зандрові та зандрові акумулятивні рівнини, розчленовані річковими долинами; південно-західна і центральна частини – в межах Придніпровської височини; східна, лівобережна – розташована на заплаві й терасах Дніпра в межах Придніпровської низовини.

Клімат Київської області помірно-континентальний, м'який з достатньою вологістю, теплим вологим літом і порівняно м'якою зимою. Середня температура січня – 3,5 °С, липня + 20,3 °С. Кількість опадів в середньому не перевищує 500-600 мм у рік.

Річки належать до басейну Дніпра, що тече в межах області впродовж 246 км. Всього нараховується 177 річок довжиною понад 10 км. Головні притоки Дніпра, що проходять по території області, – Прип'ять, Тетерів, Ірпінь, Стугна, Рось, Трубіж, Супій. Всього в Київській області 55 водосховищ (найбільші Київське та Канівське), 2383 ставки, що використовуються для водопостачання, риборозведення, зрошування.

На півночі поширені дерново-підзолисті, лучні та болотні ґрунти. В центральній частині на лесах – чорноземи опідзолені типові, темно-сірі опідзолені лісові ґрунти; в південній – чорноземи глибокі малогумусні; на лівобережжі – чорноземи типові малогумусні, лучно-чорноземні, лучні солонцюваті, солончакові ґрунти.

За останні роки Київська область зберегла лідируючу позицію по основним показникам соціально-економічного розвитку серед регіонів України. Чисельність наявного населення в області, за оцінкою, на 1 грудня 2017 р. становила 1753,1 тис. осіб. Упродовж січня-листопада 2017 р. чисельність населення збільшилася на 18595 осіб. Збільшення чисельності населення області відбулося виключно за рахунок міграційного приросту – 28513 осіб, водночас зафіксовано природне скорочення населення – 9918 осіб.

За даними Головного управління статистики в Київській області кількість зареєстрованих безробітних на кінець грудня 2017 р. становила 13,5 тис. осіб, а вже на кінець січня 2018 р. – 14,5 тис. осіб., тобто ми спостерігаємо загальне збільшення кількості безробітних на 1000 осіб і це пов'язано скоріше сезонністю. Із загальної кількості безробітних, на кінець січня 2018 р., жінки склали 53,0%, молодь у віці до 35 років – 35,7%. Допомогу по безробіттю отримували 85,2% осіб, які мали статус безробітного, тоді як на кінець січня 2017 р. цей показник становив 82,%. Рівень зареєстрованого безробіття в цілому по області впродовж грудня 2017 р. збільшився і на кінець місяця становив 1,3% населення працездатного віку, а на кінець січня 2018 р. – 1,4%. Зазначений показник мешканців сільської місцевості впродовж грудня 2017 р. перевищив рівень зареєстрованого безробіття мешканців міської місцевості та склав 1,5% проти 1,1%, а на кінець січня 2018 р. – 1,7 проти 1,2% [5].

Серед зареєстрованих безробітних, які шукали роботу через Державну службу зайнятості впродовж грудня 2017 р., 46,9% раніше займали посади службовців, 41,6% – робітників, 11,5% становили особи без професії або такі, що займали місця, які не потребують спеціальної підготовки, а на кінець січня 2018 р. відповідно – 44,8%, 43,2%, 12%. За повідомленнями підприємств кількість вільних робочих місць і вакантних посад на кінець грудня 2017 р. становила 4,7 тис., що на 3,4% більше, ніж у листопаді 2017 р. та у 2,1 раза більше, ніж у грудні 2016 р.

Найбільша кількість вільних робочих місць на кінець січня 2018 р. спостерігалася у Білоцерківському районі – 704 посад, найменша в Тетіївському районі – 15 посад. Навантаження зареєстрованих безробітних у Державній службі зайнятості на одне вільне робоче місце (вакансію) загалом по області у січні 2017 р. не змінилось та становило 3 особи. За районами значення цього показника коливалося від 0,6 осіб у Вишгородському районі до 63 осіб – у Тетіївському районі.

За професійними групами найбільший попит на робочу силу спостерігався на кваліфікованих робітників з інструментами (21,0% від кількості вакансій на кінець січня 2018 р.). Найменшим був попит на кваліфікованих робітників сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства (2,9%). За сприяння Державної служби зайнятості у січні 2018 р. працевлаштовано 454 осіб, які мали статус безробітного, або 2,8%, що на 0,4% менше грудня 2017 р. Серед працевлаштованих осіб 58,1% складали жінки, 41,4% – молодь у віці до 35 років. Найбільша частка працевлаштованих серед осіб, які мали статус безробітного, спостерігалася у місті Славутич (19,3%), а найнижча – у Володарському районі (0,5%) [5].

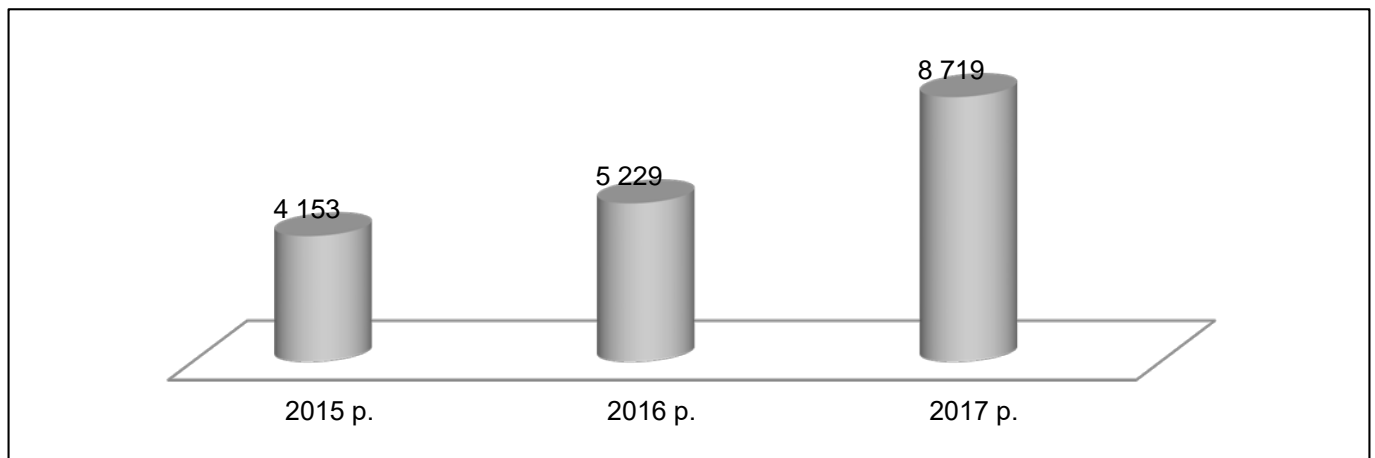
Середньооблікова кількість безробітних, які отримували допомогу по безробіттю, у січні 2018 р. становила 11,7 тис. осіб, а середній розмір допомоги у січні 2018 р. порівняно з груднем 2017 р. збільшився на 1,5%, а з січнем 2017 р. – на 20,2% і становив 2939 грн, що дорівнює 78,9% законодавчо встановленого в цьому періоді мінімального рівня заробітної плати (3723 грн.).

За результатами державних статспостережень загальна сума заборгованості з виплати заробітної плати по області протягом грудня 2017 р. зменшилася на 9,8%, або на 14,1 млн.грн. На 1 січня 2018 р. сума боргу становила 129,7 млн.грн, що дорівнювало 4,2% фонду оплати праці, нарахованого за грудень 2017 р.

За даними Головного управління статистики в Київській області у структурі загальної суми заборгованості 90,2% складали борги підприємств-банкрутів, 9,5% – економічно активних, решта – економічно неактивних підприємств. Упродовж грудня 2017 р. заборгованість працівникам економічно активних підприємств зменшилася на 53,2%, або на 14,1 млн.грн, і на 1 січня 2017 р. становила 12,4 млн.грн, вся сума боргу припадала на промислові підприємства [5].

Кількість працюючих, яким своєчасно не виплачена заробітна плата, на початок січня 2018 р. становила 535 осіб, або 0,2% від загальної кількості штатних працівників, зайнятих в економіці області. Кожному з них не виплачено в середньому 23116 грн, що в 2,7 раза більше середньої заробітної плати за грудень 2017 р. [6, с. 20].

Слід підкреслити, що протягом 2017 р. зберігається тенденція до зростання розміру середньомісячної заробітної плати одного штатного працівника області. Так, цей показник, у порівнянні з 2015 р. та 2016 р., збільшився і станом на грудень 2017р. досяг 8719 грн. [7].

Рисунок 1. Середньомісячна номінальна заробітна плата одного штатного працівника, грн.

Диференціація розмірів заробітної плати за видами економічної діяльності складалася наступним чином. Найбільшу заробітну плату в економіці отримували працівники складського господарства та допоміжної діяльності у сфері транспорту, а серед промислових видів діяльності – у виробництві основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів та у виробництві комп'ютерів, електронної та оптичної продукції де заробітна плата у 1,7-6,8 раза перевищила середній показник по економіці області.

Індекс реальної заробітної плати штатних працівників у січні-листопаді 2017 р. збільшився відносно відповідного періоду попереднього року на 19,5%.

Загальна сума заборгованості з виплати заробітної плати по області на 1 грудня 2017 р. становила 143,7 млн.грн, що дорівнювало 5,3% фонду оплати праці, нарахованого за листопад поточного року. У порівнянні з початком року відбулося збільшення показника на 22,3 млн.грн, або на 18,4%. Основна частка боргу припадала на підприємства транспорту (81,2%), металургійного виробництва, виробництва готових металевих виробів, крім машин і устаткування (4,3%), виробництва машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань (3,9%), а в розрізі районів та міст області – на підприємства Бориспільського (80,6%) та Іванівського (4,7%) районів та міста Бровари (3,7%).

Серед видів економічної діяльності суттєве збільшення суми несплаченої заробітної плати за період з початку року спостерігалося на підприємствах металургійного виробництва, виробництва готових металевих виробів, крім машин і устаткування (на 2201,0 тис.грн). З'явилися значні борги у виробництві машин і устаткування, не віднесені до інших угруповань (5626,0 тис.грн), у наукових дослідженнях та розробках (3759,4 тис.грн), тимчасовому розміщенні й організації харчування (2890,3 тис.грн), діяльності у сфері творчості, мистецтва, та розваг (1748,8 тис.грн), постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (889,1 тис.грн). У структурі загальної суми заборгованості борг економічно активних підприємств на 1 грудня 2017 р. складав 18,4% (26,5 млн.грн).

Кількість працюючих, яким своєчасно не виплачена заробітна плата, на початок січня 2018 р. становила 535 осіб, або 0,2% від загальної кількості штатних працівників, зайнятих в економіці області. Кожному з них не виплачено в середньому 23116 грн, що в 2,7 раза більше середньої заробітної плати за грудень 2017 р. На 1 січня 2018 р. сума боргу становила 129,7 млн.грн, що дорівнювало 4,2% фонду оплати праці, нарахованого за грудень 2017 р.

Зауважимо, що загальна чисельність пенсіонерів станом на 31.12.2017 склала 561,0 тис. осіб, а середній розмір трудової пенсії збільшиться на 604,8 грн. і становила 2468,7 грн., у тому числі пенсія військовослужбовців та деяких інших категорій громадян склала 2805,6 гривень [6, с. 22].

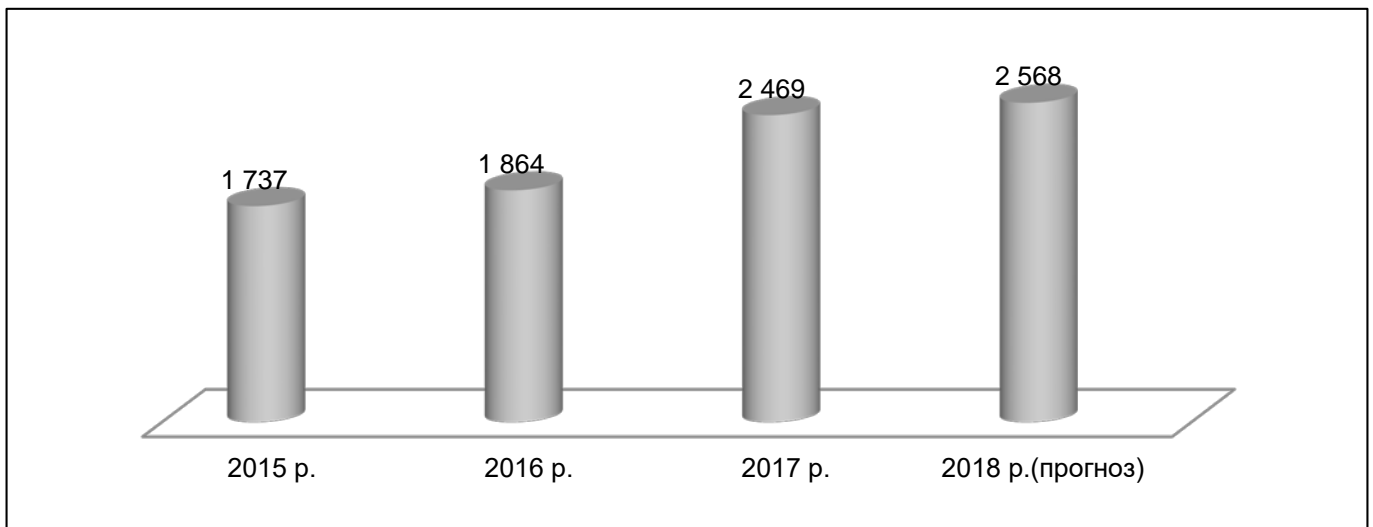

Рисунок 2. Середній розмір пенсії, грн. [6]

Протягом 2017 р. підприємствами житлово-комунальної галузі надано житлово-комунальних послуг, відповідно до укладених договорів, на суму 2717,1 млн.грн., що на 10,7% більше, ніж у 2016 р. При цьому середньозважений рівень відшкодування затверджених тарифів фактичними витратами для населення по області складає 86,1%, у тому числі з тепlopостачання – 82,7%, з водопостачання – 92,7%, водовідведення – 89,1%, утримання будинків і споруд та прибудинкових територій – 80,0 % [6, с. 39].

У січні-листопаді 2017 р. призначено субсидії на відшкодування оплати житлово-комунальних послуг 364,0 тис. домогосподарств, з них у міських поселеннях – 217,1 тис. домогосподарств, у сільській місцевості – 146,9 тис. домогосподарств. Загальна сума призначених субсидій цього виду у січні-листопаді 2017 р. становила 147,9 млн.грн, з неї у міських поселеннях – 94,0 млн.грн, у сільській місцевості – 53,9 млн.грн. Середній розмір призначеної субсидії на одне домогосподарство у листопаді 2017 р. становив 553 грн (у жовтні 2017 р. – 482 грн).

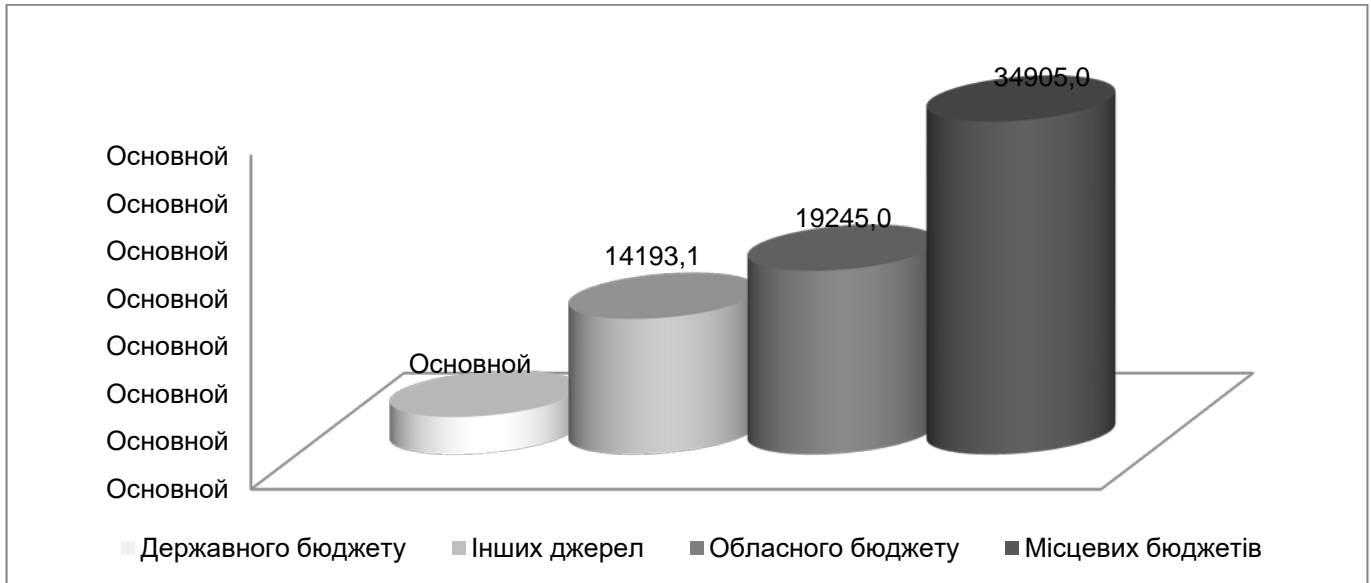
Крім того, 11,9 тис. домогосподарств було призначено субсидії готівкою на відшкодування витрат для придбання скрапленого газу, твердого і рідкого пічного побутового палива, з них 10,7 тис. – у сільській місцевості. Загальна сума призначених субсидій цього виду у січні-листопаді 2017 р. становила 36,0 млн.грн (з них 32,4 млн.грн – у сільській місцевості). Середній розмір субсидій готівкою на відшкодування витрат для придбання скрапленого газу, твердого і рідкого пічного побутового палива у листопаді 2017 р. на одне домогосподарство становив 2934 грн (у жовтні 2017р. – 2974 грн) [5].

У січні-листопаді 2017 р. загальна сума субсидій готівкою, отриманих домогосподарствами на відшкодування витрат для придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, становила 32,2 млн.грн. У січні-листопаді 2017 р. населенням області сплачено за житлово-комунальні послуги, включаючи погашення боргів попередніх періодів, 4797,4 млн.грн. Рівень сплати населенням житлово-комунальних послуг становив 90,9% від нарахованих сум у січні-листопаді 2017 р., або 71,3% з урахуванням заборгованості минулих років.

Заборгованість населення з оплати житлово-комунальних послуг на кінець листопада 2017 р. становила: за газопостачання – 1489,4 млн.грн, централізоване опалення та гаряче водопостачання – 309,6 млн.грн, утримання будинків і споруд та прибудинкових територій – 127,2 млн.грн, централізоване

водопостачання та водовідведення – 58,3 млн.грн, вивезення побутових відходів – 6,2 млн.грн. Крім того, сума оплати населення за електроенергію у січні-листопаді 2017 р. становила 2046,0 млн.грн. Заборгованість зі сплати за електроенергію на кінець листопада склала 243,5 млн.грн. [5].

З метою забезпечення ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, підвищення енергоефективності, скорочення видатків бюджетних коштів та коштів громадян на оплату енергоресурсів, збільшення обсягів інвестицій в енергоефективну модернізацію в області розроблено Програму енергозбереження (підвищення енергоефективності) Київської області на 2017 – 2020 роки, яка затверджена рішенням Київської обласної ради від 19.05.2017 № 312-14-VII. Фактичне фінансування Програми за 9 місяців 2017 р. склало 72252,7 тис.грн., з них: з державного бюджету – 3909,6 тис.грн., обласного бюджету – 19245,0 тис.грн., місцевих бюджетів – 34905,0 тис.грн., з інших джерел – майже 14193,1 тис. грн.(рис. 3) [6, с. 43].

Рисунок 3. Фактичне фінансування Програми енергозбереження Київської області за 9 місяців 2017 р. (тис.грн.)

Протягом 2017 р. в області продовжувалася тенденція до розширення мережі дошкільних навчальних закладів (далі – ДНЗ) та збільшення кількості у них дітей. У 2017/2018 н.р. в області функціонує 777 ДНЗ, що у порівнянні з попереднім навчальним роком більше на 24 заклади. Дошкільну освіту здобувають 73520 дітей дошкільного віку, що на 1820 дітей більше, ніж у 2016р. Усіма формами дошкільної освіти охоплено 93,2% дітей віком від 3 до 6 років. Діти п'ятирічного віку на 100% охоплені всіма формами дошкільної освіти.

У 2017/2018 н.р. мережа загальноосвітніх навчальних закладів становить 712 шкіл (720 – у 2016/2017 н.р.), з них 681 – комунальної форми власності, у тому числі 11 закладів освіти обласної комунальної форми власності (серед яких 3 навчально-реабілітаційні центри); 23 приватних ЗНЗ (15 – у складі НВК, НВО); 7 вечірніх ЗНЗ та навчальний заклад Міністерства охорони здоров'я.

Мережа закладів професійно-технічної освіти у порівнянні з 2016 р. залишилась незмінною. Підготовку робітничих кадрів для підприємств, установ Київщини за кошти обласного та державного бюджетів у 2017 р. здійснювали 29 професійно-технічних навчальних закладів, з них: 2 професійно-технічні училища, 11 професійних ліцеїв, 4 центри професійно-технічної освіти та 5 вищих професійних училища, 2 вищі навчальні заклади, Київський обласний державний навчально-курсний комбінат та 4 навчальні центри при установах виконання покарань. Протягом 2017 р. у професійно-технічних навчальних закладах підготовлено близько 5 тис. кваліфікованих робітників, працевлаштування яких становить 70%, що відповідає показникам минулого року [6, с. 48].

Підготовку фахівців з вищою освітою в області здійснюють 29 вищих навчальних закладів, серед яких 25 закладів I-II р.а. та 4 заклади III-IV р.а.. У п'яти педагогічних вищих навчальних закладах області навчається 1551 студент, що на 52 особи більше у порівнянні з 2016 р. (1499 осіб).

У регіоні науково-технічну та інноваційну діяльність здійснювали 24 установи та 4 ВНЗ. В області розроблено організаційну модель дистанційного навчання учнів та створено навчальний контент для 130 курсів такої форми навчання, визначено платформу (Efront) для розміщення навчальних матеріалів, де розміщено контент з 56 навчальних курсів з 18 предметів.

Загальна кількість закладів охорони здоров'я Київської області становить 141 заклад, серед яких: 64 лікарняні заклади, 33 амбулаторно-поліклінічні заклади. Мережа закладів сімейної медицини представлена 295 амбулаторіями при центрах первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД), що на 3 заклади більше, ніж на відповідну дату 2016 р. Крім цього, у Білоцерківському центрі ПМСД відкрито 9 амбулаторій, що не мають статусу загальної практики сімейної медицини.

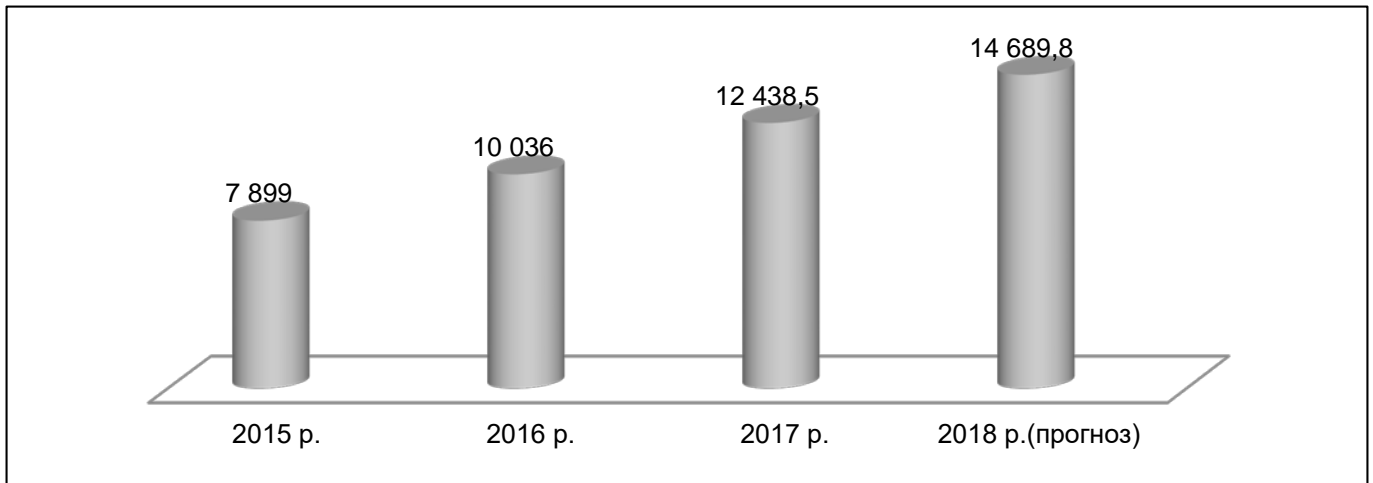
Протягом 2017 р. продовжено роботу щодо зміцнення матеріально-технічної бази лікувальних закладів області. Відкрито 6 пунктів постійного базування екстреної медичної допомоги у містах Ірпінь, Вишневе, селах Велика Димерка та Літки Броварського району, а також у селі Мирне Бориспільського району. Розпочали роботу 3 амбулаторії загальної практики-сімейної медицини у Броварському, Васильківському районах та місті Славутич.

У Стратегії розвитку малого та середнього підприємництва Київської області до 2020 р. зазначено, що у 2016 р. в області налічувалося 97889 суб'єктів малого та середнього підприємництва (17796 малих та середніх підприємств, 80093 фізичних осіб підприємців). При цьому нараховувалось 34 великі підприємства, що є одним із найвищих показників в Україні. На МСП регіону було зайнято 342,8 тис. осіб (77,1% усіх зайнятих на суб'єктах господарювання), а обсяг реалізованої продукції (товарів та послуг) досягнув 248,7 млрд. грн. (59,9% загального обсягу реалізованої продукції усіх суб'єктів господарювання). Такі цифри свідчать про те, що сектор МСП регіону відіграє суттєву роль в економіці Київщини, а тому потребує виваженої підтримки в рамках комплексної регіональної політики розвитку підприємництва [8, с. 7].

Для більшості малих та середніх підприємств Київської області основними видами економічної діяльності є торгівля, промисловість, сільське господарство та будівництво, на які в 2016 р. припадало відповідно 28%, 14,9%, 12,9% та 10,7% від їх загальної кількості. Сумарно ці сектори забезпечували 73,8% робочих місць та 88,6% обсягу реалізованої продукції малих та середніх підприємств. Водночас виділяється промисловість, на яку припадала третина зайнятих працівників та більше чверті реалізації продукції. Таким чином, Київщина є передусім промисловим регіоном, у якому збалансовано розвинені всі сектори економіки. За підсумками 2016 р., на Київщині в секторі МСП працювало 47,4% від загальної кількості зайнятих працездатного віку в регіоні. Порівняно з 2015 р. кількість зайнятих на суб'єктах МСП зросла на 4,7%. При цьому рівень безробіття серед економічно активного населення працездатного віку в 2016 р. становив 6,9%, що було одним із найнижчих показників серед усіх регіонів України. Це пояснюється насамперед тим, що Київ відіграє роль головного роботодавця регіону, що, з одного боку, зменшує соціально-економічну напруженість у регіоні, а з іншого – створює серйозні проблеми із забезпеченням області трудовими ресурсами належної кваліфікації.

Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) на малих і середніх підприємствах у 2017 р. досяг 248,9 млрд. грн. і, у порівнянні з 2016 р., зростання на 27,3 млрд. грн. (на 12,3 %). Частка малих і середніх підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції (товарів, послуг) збільшилась з 57,1% (у 2016 р.) до 58,3 %.

Загальна сума податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів від діяльності малого і середнього підприємництва у 2017 р. склало 12438,5 млн. грн., що на 2402,3 млн. грн. або на 23,9% більше, ніж у 2016 р. Частка податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів від діяльності малого та середнього підприємництва в цілому по області становить 71,4% проти 66,6% у 2016 р. [6, с. 93].

Рисунок 4. Надходження податків і платежів до бюджетів усіх рівнів від діяльності малого та середнього підприємництва Київської області, млн.грн. [6]

У 2017 р. підприємствами та організаціями області з метою введення у дію нових та модернізації діючих виробничих потужностей підприємств, збільшення виробництва експортоорієнтованої та імпортозамінної продукції за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 33,2 млрд. капітальних інвестицій, що у порівнянних цінах на 2,4% менше, ніж у 2016 р. Зниження показника пов'язано, в основному, зі зменшенням загальної суми власних коштів підприємств, які спрямовується на інвестиційні потреби, у зв'язку з необхідністю перерозподілу чистого прибутку на збільшення преміального фонду. Це викликано необхідністю забезпечення збалансованого рівня оплати праці висококваліфікованих кадрів через зростання з 1 січня 2017 р. рівня мінімальної зарплати у 2 рази [6, с. 96].

На кінець 2017 р. у структурі капітальних інвестицій за джерелами фінансування найбільшу частку становлять власні кошти підприємств та організацій 20,8 млрд.грн.[5]. Завдяки проведеній роботі у напрямку залучення

потенційних іноземних інвесторів до реалізації інвестиційних проектів обсяги прямих іноземних інвестицій, внесених в економіку області з початку інвестування, за підсумками 2017 р. в економіку Київської області іноземними інвесторами було вкладено 51,4 млн.дол. США, і на кінець 2017 р. загальний обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку Київської області склав 1582,4 млн.дол. США., що на 5,3% більше, ніж на початку 2016 р.

У 2017 р. нарощування обсягів виробництва продемонстрували майже усі галузі промисловості, окрім галузей «Постачання електроенергії, газу, пари, кондиційованого повітря» та «Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів». Зокрема, протягом поточного періоду збільшився випуск продукції підприємств з виробництва харчових продуктів і напоїв на 14,2%, основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів – на 11,3%, виробництва хімічних речовин і хімічної продукції – на 10,2%, виробництва гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції – на 8,4%, виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність – на 7,1%, з металургійного виробництва, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування – на 10,8%, машинобудування – на 1,2 %.

За попередніми даними, обсяги реалізації промислової продукції у відпускних цінах підприємств у 2017 р. склали 88,2 млрд.грн. (у 2016 р. – 82,6 млрд. грн.). Індекс промислового виробництва у 2017 р. становить 107,8 %.

Основні проблеми: неповна завантаженість виробничих потужностей промислових підприємств; низька конкурентоспроможність продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках, зокрема, внаслідок використання у виробничих процесах морально застарілого, технологічно зношеного та енергоємного обладнання; висока вартість енергоносіїв, сировини і матеріалів, а також значна потреба у внутрішніх та зовнішніх інвестиціях.

Виробництво валової продукції сільського господарства у 2017 р. в усіх категоріях господарств склало 14456,6 млн.грн., що на 9,0% менше (у постійних цінах 2010 р.) порівняно з 2016 р. Погодні умови, які склалися 2017 р. істотно вплинули на збиральні роботи та врожайність сільськогосподарських культур, спека, мала кількість опадів та різкі перепади температури весною, через це валовий збір зернових та зернобобових культур в усіх категоріях господарств зменшиться на 19,3%, цукрових буряків – 9,0%, картоплі – 21,5%, овочів – 43,0 %. У 2017 р. в галузі тваринництва спостерігається незначне збільшення по всіх категоріях господарств виробництва м'яса на 0,3%, молока – на 0,1%, яєць – на 3,7%, поголів'я великої рогатої худоби – на 5,6%, свиней – на 3,4%, птиці – на 5,4 %.

Сільське господарство Київщини за обсягом освоєних капітальних інвестицій зайняло 3 місце після будівництва та інфраструктури постачання енергоносіїв. У товарній структурі експорту товарів в області домінуючою залишається частка продовольчих товарів (більше 60 %).

Протягом 2017 р. в області продовжувалась робота, спрямована на забезпечення належної якості та безпеки пасажирських та вантажних перевезень за рахунок удосконалення системи управління автотранспортною інфраструктурою, поліпшення якості дорожнього покриття. Діюча мережа автобусних маршрутів Київської області включає в себе 273 приміських автобусних маршрути загального користування та 239 міжміських автобусних маршрутів. Перевезення пасажирів здійснюють 2512 автобусів та 94 приватних перевізники [6, с. 108].

Слід зазначити, що у 2017 р. вантажооборот підприємств транспорту становив 1743,8 млн.ткм, або 100,5% від обсягу 2016 р. Підприємствами транспорту перевезено 6877,4 тис.т вантажів, що становить 114,6% від обсягу 2016р. У 2017р. усіма видами транспорту виконано пасажирооборот в обсязі 3102,1 млн.пас.км, що становить 116,4% від обсягу 2016 р. Послугами пасажирського транспорту скористалося 95,5 млн. пасажирів, або 102,3% від обсягу 2016 р. Обсяги пасажирських автоперевезень (з урахуванням перевезень фізичними особами-підприємцями) у 2017 р. склали 86,7 млн. пасажирів, або 103,1% від обсягу 2016р., пасажирооборот склав 2466,8 млн.пас.км, або 109,6% від обсягу 2016 р. [5].

З метою забезпечення оптимізації існуючої маршрутної мережі, розміщення зупинок, пересадочних вузлів громадського транспорту для підвищення комфорту та ефективності послуг і безпеки перевезень розроблено обласну цільову програму «Смарт транспорт Київщини (Інтелектуальна транспортна система) на 2017-2018 роки» (затверджена рішенням Київської обласної ради від 19.05.2017 № 314-14-VII). Відповідно до завдань цієї Програми у 2017 р. впроваджується програмно-технічний комплекс з просторового моніторингу транспортних засобів, який оперує на маршрутах по Київській області [6, с. 109].

Споживчий ринок області у 2017 р. характеризувався високим рівнем насиченості товарів продовольчої і непродовольчої групи з переважанням продукції вітчизняних товаровиробників, широким спектром різноманітних послуг для населення, подальшим розвитком мережі об'єктів торгівлі та сфери послуг. Торговельне обслуговування населення здійснювали 10,5 тис. роздрібних підприємств та майже 4,0 тис. закладів дрібнороздрібної торгівлі, торговельна площа яких складає 913,4 тис.кв. метрів. За підсумками 2017 р. оборот роздрібної торгівлі становив 54,2 млрд.грн., що на 7,6% більше у порівнянні з 2016 р., тоді як індекс фізичного обсягу роздрібною товарообороту (у порівнянних цінах) у січні 2018 р. до січня 2017 р., склав 107% [7]. Приросту обороту роздрібної торгівлі досягнуто у 26 районах та містах обласного значення.

В області продовжувалась робота щодо активізації транскордонного економічного співробітництва та формування позитивного міжнародного іміджу регіону [6, с. 115]. У 2017 р. проведено ряд офіційних зустрічей голови Київської облдержадміністрації з представниками іноземних бізнес кіл з Китайської Народної Республіки, Сполучених Штатів Америки, Федеративної Республіки Німеччина, Республіки Польща, Республіки Іран, Королівства Іспанія. Незважаючи на негативний вплив торговельних обмежень з боку

Російської Федерації на зовнішній товарооборот, очікуваний обсяг експорту зовнішньої торгівлі товарами області у 2017 р. склав 1851,7 млн.дол. США, що на 8,6% більше у порівнянні з показником 2016 р.

За даними Програма соціально-економічного та культурного розвитку Київської області на 2018 рік. основу товарної структури експорту області склали жири та олії тваринного або рослинного походження, продукти рослинного походження, готові харчові продукти, продукти тваринного походження, вироби з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів, машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання. Так, обсяг імпорту товарів у 2017 р. у порівнянні з 2016 р. збільшилося на 15,6% і становило 3412,0 млн. доларів США. Основну групу імпортованих товарів склали машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання склали, продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості, засоби наземного транспорту, крім залізничного, полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них, недорогочінні метали та вироби з них, продукти рослинного походження, готові харчові продукти, продукти тваринного походження, мінеральні продукти [6, с. 116].

Слід зауважити, що в області продовжується робота у напрямі мобілізації надходжень до бюджетів усіх рівнів. У 2017 р. доходи зведеного бюджету склали 62782,3 млн. грн., що на 8794,4 млн. грн., або на 16,3% більше, ніж у 2016 р. Надходження доходів до державного бюджету за 2017 р. від області становили у сумі 52241,5 млн. грн., що на 7477,5 млн. грн., або на 16,7% більше, ніж у 2016 р., у тому числі Головним управлінням Державної фіскальної служби у Київській області забезпечені надходження у сумі 8277,0 млн. грн., Київською митницею ДФС – 42757,7 млн. грн. та іншими органами – 1206,8 млн. грн.. Доходи місцевих бюджетів склали 10540,7 млн. грн. податків, зборів та обов'язкових платежів, що на 2615,2 млн. грн., або на 33,0% більше, ніж у 2016р.

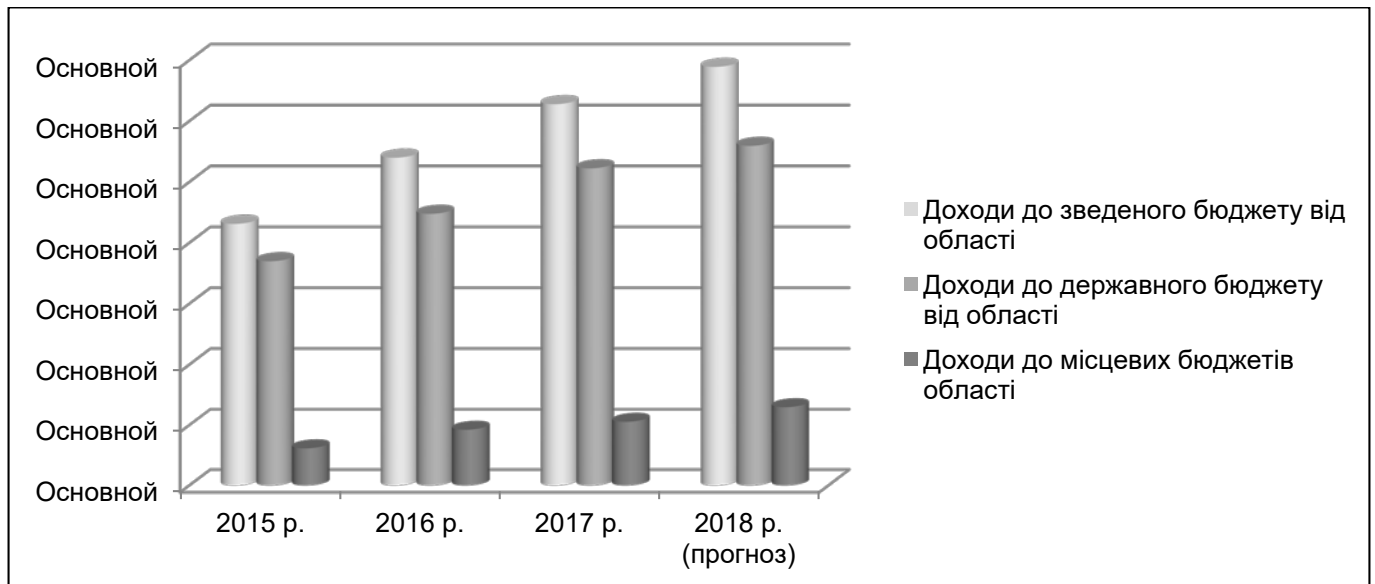

Рисунок 5. Динаміка надходжень до бюджетів усіх рівнів області, млн. грн. [6]

З метою поліпшення ситуації з виконання місцевих бюджетів, вишукування додаткових ресурсів для їх наповнення вживаються відповідні заходи, зокрема прийнято розпорядження голови облдержадміністрації від 04.01.2017 № 2-1 щодо впровадження загальнодержавних реформ у Київській області. На виконання цього розпорядження продовжується подальша реалізація державної політики стосовно фінансової децентралізації місцевих бюджетів області.

Проведена робота щодо розроблення нового алгоритму розподілу коштів бюджету розвитку обласного бюджету, зокрема передбачено спрямування коштів бюджету розвитку обласного бюджету бюджетам районів, міст, сіл, селищ та об'єднаних територіальних громад (ОТГ) шляхом надання субвенції за наступним порядком дій: подання звернення від району, міста, села, селища, ОТГ; розгляд звернення на колегії та її захист (в присутності депутата облради від даної територіальної одиниці); у разі позитивного розгляду звернення, підготовка розпорядження КОДА щодо внесення змін до обласного бюджету, в частині перерахування міжбюджетного трансферту (субвенції); схвалення Київською обласною радою змін до бюджету; внесення змін до відповідних бюджетів, щодо отримання міжбюджетного трансферту (субвенції); укладання угоди між радами про прийняття/передачу міжбюджетного трансферту (субвенції); перерахування коштів.

Висновки. Отже, головними напрямками розвитку Київської області, на подальшу перспективу повинно стати формування соціально орієнтованої ринкової економіки, перехід на інноваційний шлях розвитку на основі раціонального використання інтелектуального потенціалу та залучення інвестиційних ресурсів, збільшення ефективності традиційних галузей господарства, розвиток енергетичної, транспортної, телекомунікаційної, соціальної інфраструктурних мереж, посилення інтегрованості внутрішнього ринку. Відчутно простежується прагнення області до «самодостатності», проте ця мета досягається за рахунок посилення конкуренції між

регіонами, а відтак є потреба у виробленні інструментарію для відновлення мультиплікативного ефекту від співпраці і кооперації всередині країни. Реалізація цих напрямів сприятиме суспільному піднесенню Київської області, підвищенню її конкурентоспроможності як особливого суб'єкта господарювання.

Список використаних джерел

1. Томарева-Патлахова В.В. Моделі регіонального розвитку в контексті економічних реформ / В.В. Томарева-Патлахова // *Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво*. – 2013. - № 1. – С. 76-80. – Бібліогр.: 11 назв.
2. Нова регіональна політика для нової України: Аналітична доповідь (Скорочена версія). – К., Інститут суспільно-економічних досліджень, 2017. – 36 с.
3. Костик Є.П. Економічна безпека Київської області, шляхи та перспективи розвитку // *Економічний вісник університету: Зб. наук. праць учених та аспірантів / Є.П. Костик*. – Переяслав-Хмельницький: ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 2012. Вип. 18/1. – С. 127-132. – Бібліогр.: 13 назв.
4. Стратегія розвитку Київської області на період до 2020 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kyivregioneconomy.com/strategiya-kiyivskoyi-oblasti-2020>. – (дата звернення: 07.02.18). – Назва з екрану.
5. Головне управління статистики в Київській області. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: oblstat.kiev.ukrstat.gov.ua/content. – (дата звернення: 09.02.18). – Назва з екрану.
6. Програма соціально-економічного та культурного розвитку Київської області на 2018 рік. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://koda.gov.ua/normdoc/pro-skhvalennya-projektu-programi-socia-5/>. – (дата звернення: 10.02.18). – Назва з екрану.
7. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua. – (дата звернення: 07.02.18). – Назва з екрану.
8. Стратегія розвитку малого та середнього підприємництва Київської області до 2020 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: docs.wixstatic.com/ugd/8400c6_8a4a2f8f33ab43b09413209fb1906961.pdf. – (дата звернення: 17.02.18). – Назва з екрану.
9. Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища Київської області у 2016 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://menr.gov.ua>. – (дата звернення: 07.01.18). – Назва з екрану.

References

1. Tomareva-Patlahova V.V. (2013). *Modeli rehionalnoho rozvytku v konteksti ekonomichnykh reform [Models of Regional Development in the Context of Economic Reforms]. Derzhava ta rehiony. Ser.: Ekonomika ta pidpryyemnytstvo [State and Regions. Ser: Economics and Business]. no.1. pp.76-80.*
2. Nova rehionalna polityka dlia novoi Ukrainy [New Regional Policy for a New Ukraine]. (2017). K. : Institute of Socio-Economic Research. 36 p.
3. Kostyk Ye.P. (2012). *Ekonomichna bezpeka Kyivskoi oblasti, shliakhy ta perspektyvy rozvytku [Economic Security of Kyiv Region, Ways and Prospects of Development]. Ekonomichnyi visnyk universytet [Economic University Bulletin]. Pereiaslav-Khmelnytskyi: SHEE «Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University». Vol. 18/1. pp.127-132.*
4. *Stratehiia rozvytku Kyivskoi oblasti na period do 2020 roku [Strategy of Development of Kyiv Region for the Period up to 2020]. Retrieved from https://www.kyivregioneconomy.com/strategiya-kiyivskoyi-oblasti-2020.*
5. *Holovne upravlinnia statystyky v Kyivskii oblasti [The Main Department of Statistics in the Kyiv Region]. Retrieved from http://www.oblstat.kiev.ukrstat.gov.ua/content.*
6. *Prohrama sotsialno-ekonomichnoho ta kulturnoho rozvytku Kyivskoi oblasti na 2018 rik [Program of Socio-Economic and Cultural Development of Kyiv region for 2018]. Retrieved from http://koda.gov.ua/normdoc/pro-skhvalennya-projektu-programi-socia-5/.*
7. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [The State Statistics Service of Ukraine]. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua.*
8. *Stratehiia rozvytku maloho ta serednoho pidpryyemnytstva Kyivskoi oblasti do 2020 roku [Strategy of Development of Small and Medium Enterprises of Kyiv region up to 2020]. Retrieved from http://www.docs.wixstatic.com/ugd/8400c6_8a4a2f8f33ab43b09413209fb1906961.pdf.*
9. *Rehionalna dopovid pro stan navkolyshnoho pryrodnoho seredovyshcha Kyivskoi oblasti u 2016 rotsi [Regional Report on the State of the Natural Environment of Kyiv region in 2016]. Retrieved from https://menr.gov.ua.*

ДАНИ ПРО АВТОРА

Костик Євгеній Петрович, кандидат історичних наук, доцент кафедри економіки ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»
вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав-Хмельницький, 08401, Україна
e-mail: klio79@mail.ru

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Костик Евгений Петрович, кандидат исторических наук, доцент кафедры экономики

ГВУЗ «Переяслав-Хмельницький ГПУ імені Григорія Сковороди»
ул. Сухомлинського, 30, г. Переяслав-Хмельницький, 08401, Україна
e-mail: klio79@mail.ru

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Kostyk Yevhenii Petrovych, Ph.D. in History, Associate Professor of Economics
SHEE «Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University»
30, Sukhomlynskyi St., Pereiaslav-Khmelnytskyi, Kyiv region, 08401, Ukraine
e-mail: klio79@mail.ru

УДК 620:9:658

ІНТЕГРАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ СКЛАДОВИХ МОТИВАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ

Костін Д.Ю.,
Телегін В.С.,
Костін Ю.Д.

Предметом дослідження є сукупність науково-методичних і прикладних положень щодо удосконалення мотивації на підприємствах електроенергетики.

Мета дослідження – розробка управлінських рішень інтегральної оцінки системи мотивації на підприємствах електроенергетики.

Завдання дослідження: удосконалити методичний підхід до оцінки мотивації на підприємствах електроенергетики, сформувати матрицю стандартизованих значень показників аналізу, виявити загрози і небезпеки, що заважають їх ефективній роботі та стабільному розвитку.

Результати дослідження. У статті здійснено інтегральне оцінювання складових у системі мотивації на підприємствах електроенергетики за 2009-2015 р.р., визначено, що на підприємствах спостерігаються несприятливі тенденції у кадровій політиці, які в цілому повторюють структурні диспропорції вітчизняного ринку праці, а саме: висока плинність кадрів; зростання частки співробітників старше 50 років; масові звільнення за рахунок оптимізації робочих місць; слабкий зв'язок грошових заохочень і пільг з якістю виконаних працівниками робіт, інституціональна незакріпленість виплат, які здійснюються за рахунок прибутку та інше.

Висновки. Інтегральна оцінка підприємств розширює економічну сутність мотивації на підприємствах електроенергетики та дозволяє застосовувати його для характеристики здатності підприємств повертатися до стану своєї рівноваги, зберігати її параметри та переходити на новий етап розвитку в умовах випадкових змін зовнішнього та внутрішнього середовища. Проведений аналіз визначених методів інтегральної оцінки показав, що таксономічний аналіз дає змогу оцінити рівень складових у системі мотивації на підприємствах електроенергетики в динаміці та визначити основні показники, що мають найбільший вплив на них.

Ключові слова: система мотивації, механізм, підприємства електроенергетики, управлінські дії, трудова діяльність, персонал, інтегральне оцінювання.

ИНТЕГРАЛЬНОЕ ОЦЕНИВАНИЕ СОСТАВЛЯЮЩИХ МОТИВАЦИИ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ЭЛЕКТРОЭНЕРГЕТИКИ

Костин Д.Ю.,
Телегин В.С.,
Костин Ю.Д.

Предметом исследования является совокупность научно-методических и прикладных положений по совершенствованию мотивации на предприятиях электроэнергетики.

Цель исследования – разработка управленческих решений интегральной оценки системы мотивации на предприятиях электроэнергетики.

Задачи исследования: усовершенствовать методический подход к оценке мотивации на предприятиях электроэнергетики, сформировать матрицу стандартизованных значений показателей анализа, выявить угрозы и опасности, мешающие их эффективной работе и стабильному развитию.

Результаты исследования. В статье осуществлено интегральное оценивание составляющих в системе мотивации на предприятиях электроэнергетики за 2009-2015 г.г., определено, что на предприятиях наблюдаются неблагоприятные тенденции в кадровой политике, которые в целом повторяют структурные диспропорции отечественного рынка труда, а именно: высокая текучесть кадров; рост доли сотрудников старше 50 лет массовые увольнения за счет оптимизации рабочих мест; слабая связь денежных поощрений и льгот по качеству выполненных работниками работ, институциональная не закреплённость выплат, осуществляемых за счет прибыли и другое.